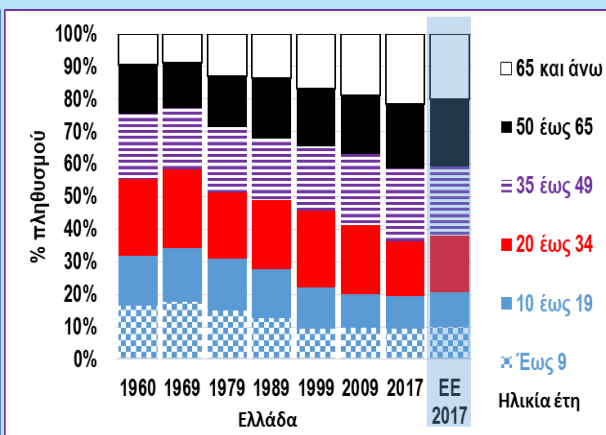
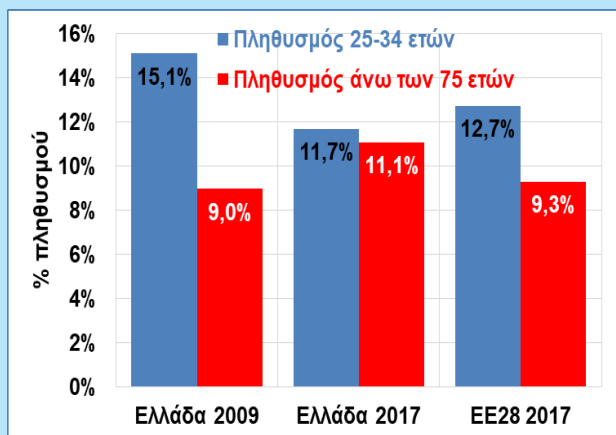

Τι θα λέγαμε στη ΔΕΘ...

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Αντί της καθιερωμένης αξιολόγησης των ομιλιών των πολιτικών αρχηγών στη ΔΕΘ, καταθέτουμε φέτος τον δεκάλογο της Ελληνικής επιχειρηματικότητας για τη μεταμνημονιακή εποχή, επισημαίνοντας ότι η έξοδος της χώρας από το 3ο πρόγραμμα δεν πρέπει επ' ουδενί να λειτουργήσει ως προθάλαμος για ένα επόμενο και ακόμη αυστηρότερο πρόγραμμα δημοσιονομικής επιτήρησης. Στο πλαίσιο αυτό, οι οικονομικές συντεταγμένες που διαμορφώνουν το πεδίο χάραξης και άσκησης πολιτικής, όπως τις αντιλαμβάνεται ο ΣΕΒ και ο επιχειρηματικός κόσμος γενικότερα, είναι οι ακόλουθες:
  1. Η χώρα βγαίνει από τα Μνημόνια χωρίς να διαθέτει την παραγωγική βάση και την εξωστρέφεια που απαιτείται για να απογειωθεί η οικονομία της. Χρειάζεται λοιπόν, συνέχιση και εμπάθυνση των μεταρρυθμίσεων, ώστε να αυξηθούν τα μερίδια των επενδύσεων έναντι της κατανάλωσης και των εξαγωγών έναντι των εισαγωγών στο ΑΕΠ.
  2. Δεν υπάρχουν μαγικές λύσεις για να επανέλθει η Ελλάδα σε υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, χωρίς να γίνουν μαζικά επενδύσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα. Οι εμβληματικές ξένες κι εγχώριες επενδύσεις πρέπει να προχωρήσουν άμεσα, χωρίς άλλα προβλήματα, ώστε να αλλάξει η διεθνής αντιμετώπιση και η εμπιστοσύνη επενδυτών και αγορών προς τη χώρα.
  3. Οι επενδύσεις δεν έρχονται απλώς και μόνο επειδή βγαίνουμε από τα Μνημόνια. Προϋποθέτει να ισχύσει στην Ελλάδα το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας μιας ελεύθερης και διεθνώς ανταγωνιστικής οικονομίας της αγοράς, όπως συμβαίνει σε όλο τον κόσμο.
  4. Η χώρα γερνάει γρήγορα και αυτό δημιουργεί αδιέξοδα, καθώς οι απαιτούμενες αυξήσεις στις δαπάνες συντάξεων, υγείας και κοινωνικής προστασίας δεν θα μπορούν να χρηματοδοτηθούν από τη νόμιμη ιδιωτική οικονομία, όπου η υπερφορολόγηση έχει ήδη χτυπήσει κόκκινο, με τις επιχειρήσεις σε αδυναμία να κάνουν τις επενδύσεις που απαιτούνται προκειμένου να αυξηθούν η απασχόληση, τα εισοδήματα, και, έτσι, τα φορολογικά έσοδα.
  5. Το ασφαλιστικό σύστημα δεν συνδέει τις εισφορές των εργαζομένων με τις συντάξεις που θα πάρουν στο μέλλον. Οι εργαζόμενοι δεν μπορεί να δουλεύουν στα τυφλά. Με τις εισφορές μάλιστα να μπαίνουν στα γενικά φορολογικά έσοδα χωρίς να επενδύονται για να πολλαπλασιασθούν, δεν προωθείται ούτε η εργασία ούτε η αποταμίευση. Επιπλέον οι υψηλές εισφορές, δυσκολεύουν τις επιχειρήσεις να κάνουν προσλήψεις αλλά και να δώσουν αυξήσεις στο προσωπικό τους. Χρειάζεται ένα φορολογικό σύστημα που να επιβραβεύει και όχι να τιμωρεί όσους δουλεύουν περισσότερο και κερδίζουν περισσότερα χρήματα, και όχι να ωθεί τα καλύτερα στελέχη μας στο εξωτερικό, και τις επιχειρήσεις σε αδυναμία στελέχωσης με άτομα που διαθέτουν υψηλές δεξιότητες.
  7. Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, που οδηγούν τις μικρές ιδιως επιχειρήσεις σε παράνομες πρακτικές φοροδιαφυγής, αδήλωτης εργασίας, κ.λ.π., πρέπει να μειωθούν, διότι δεν αφήνουν τις επιχειρήσεις να μεγαλώσουν, να προσλάβουν κόσμο και να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους.
  8. Το κράτος πρέπει να εκσυγχρονισθεί και να νοικοκυρέψει τα έξοδά του. Δεν αρκούν οι καλές προθέσεις. Απαιτούνται ιδιωτικοποιήσεις πολλών Δημοσίων Επιχειρήσεων, στοχευμένα δημόσια έργα με τη μορφή των ΣΔΙΤ και των παραχωρήσεων στον ιδιωτικό τομέα, που θα φέρνουν συγκεκριμένο και λειτουργικό αποτέλεσμα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Το κράτος επιβάλλεται να γίνει μέρος της λύσης και όχι να είναι μέρος του προβλήματος, βάζοντας εμπόδια στη λειτουργία των επιχειρήσεων.
  9. Για να λειτουργήσει ομαλά η οικονομία, οι τράπεζες πρέπει να είναι σε θέση να χρηματοδοτούν επαρκώς τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Χρειάζεται ένα αποτελεσματικό θεσμικό πλαίσιο αναδιάρθρωσης των υπερχρεωμένων επιχειρήσεων και μείωσης των κόκκινων δανείων. Χρειάζονται γρηγορότερες κινήσεις. Διαφορετικά, η ανάπτυξη που θα έλυσε το πρόβλημα – και των τραπεζών- , δεν θα έρθει ποτέ.
  10. Η ανάπτυξη, πέρα από επενδύσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα, απαιτεί και αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του πληθυσμού στην αγορά εργασίας, για να αυξηθεί το εργατικό δυναμικό, και ιδίως στις γυναίκες και τους νέους. Κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει χωρίς μαζική επέκταση της βρεφονηπιακής φροντίδας και της υιοθέτησης μέτρων στήριξης της οικογένειας, καθώς και των ευκαιριών απόκτησης σύγχρονων δεξιοτήτων μέσω νέων προγραμμάτων σπουδών και προγραμμάτων πρακτικής άσκησης και μαθητείας.
- Οι διάρθρωτικές αδυναμίες της Ελληνικής οικονομίας παραμένουν σημαντικές σε σχέση με το 2009 αλλά και συγκρίνοντας τα σημερινά μεγέθη της οικονομίας με την υπόλοιπη Ευρώπη. Μένει να γίνουν ως εκ τούτου πολλά βήματα προς την βιώσιμη ανάπτυξη της οικονομίας και την ευημερία των πολιτών.
- Σε θετικό έδαφος κινήθηκε ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Ιούλιο του 2018 (+8,3% και +5,4% το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2018), καθώς επίσης και στους περισσότερους κλάδους των υπηρεσιών το 1ο εξάμηνο του 2018 (+3,5% κατά μέσο όρο σε όρους όγκου), ενώ η παραγωγή στις κατασκευές υποχωρεί (-2,6%), λόγω της μειωμένης δραστηριότητας στην κατασκευή έργων υποδομών (-22,2%), την ώρα που η παραγωγή στην κατασκευή κτιρίων ενισχύεται σημαντικά (+24,4%), ευνοούμενη από την αυξημένη κινητικότητα στο χώρο του real estate και του τουρισμού. Η ανεργία υποχωρεί σταθερά (19% το 2ο τρίμηνο του 2018), ενώ οι προοπτικές για την εξέλιξη της απασχόλησης είναι θετικές. Η εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού υποστηρίζεται από τα ισχυρά έσοδα του Αυγούστου, ενώ οι καθαρές ιδρύσεις επιχειρήσεων συνεχίζουν να ξεπερνούν αυτές του 2017, παρά τη σχετική επιβράδυνση που σημειώθηκε το καλοκαίρι.

Η Ελλάδα γερνάει και διώχνει τους νέους στην πιο παραγωγική τους ηλικία...

Ταχεία γήρανση πληθυσμού και μετανάστευση των νέων (Eurostat)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmitsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

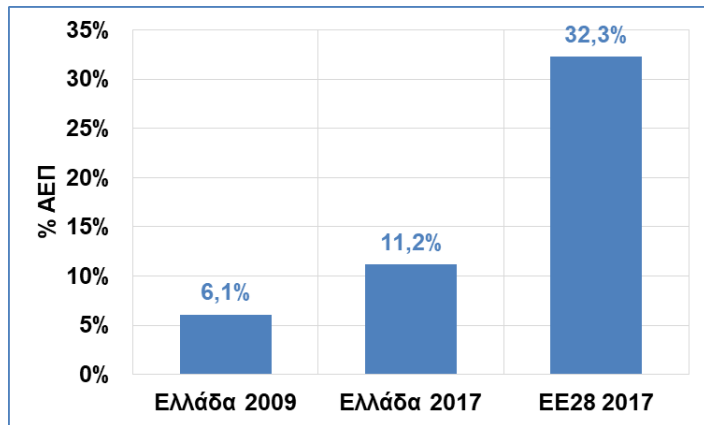

Διαρθρωτικά εμπόδια στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας

Από το 2010 έχουν συντελεστεί σημαντικές αλλαγές στην Ελλάδα σε όλα τα επίπεδα. Δεν εξαλείφθηκαν μόνο τα διπλά ελλείμματα (κρατικού προϋπολογισμού, ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών), αλλά έχουν υλοποιηθεί και αρκετές διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που βελτίωσαν την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας. Κάποιες από αυτές έχουν προωθηθεί ταχύτερα, άλλες με καθυστερήσεις ή μένουν ανολοκλήρωτες.

Δ01: Εξαγωγές αγαθών εκτός καυσίμων, %ΑΕΠ. (Eurostat)

Η χώρα συνεχίζει να διατηρεί μια αδύναμη παραγωγική βάση. Αυτή η αδυναμία αποτυπώνεται στις αδύναμες εξαγωγικές επιδόσεις της χώρας και στο έλλειμμα που εμφανίζει η χώρα σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας από οργανωμένες επιχειρήσεις. Ενδεικτικά, το ποσοστό απασχόλησης, σε μικρές επιχειρήσεις κάτω των 10 εργαζομένων επί του συνόλου επιχειρήσεων, παραμένει σημαντικά άνω του μέσου όρου της Ε.Ε., ενώ την ίδια ώρα η απασχόληση στις οργανωμένες επιχειρήσεις υστερεί.

Δ02: Η αδύναμη εκπροσώπηση οργανωμένων επιχειρήσεων και μισθωτής εργασίας στην Ελλάδα. (Eurostat, SBA Factsheet 2017, AMECO)

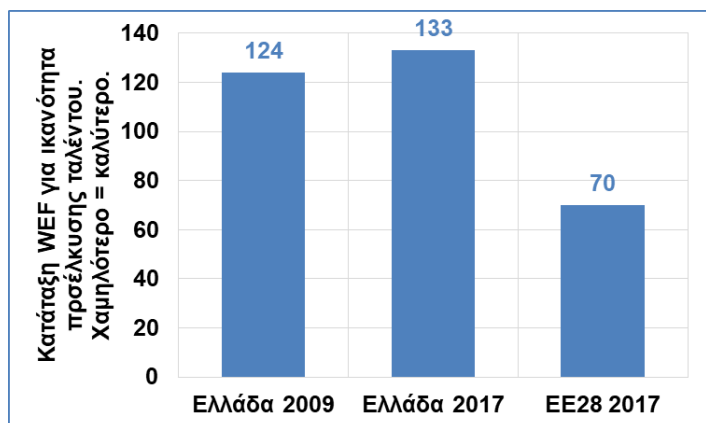
	Ελλάδα 2009	Ελλάδα 2017	ΕΕ28 2017
Εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις κάτω των 10 εργαζομένων / συνόλου εργαζομένων σε επιχειρήσεις	57,6%	57,3%	29,8%
Μισθοδοσία κεφαλαιουχικών επιχειρήσεων / ΑΕΠ	15,9%	15,0%	33,5%
Μισθωτοί προς πληθυσμό	28,7%	26,1%	39,0%
Απασχολούμενοι 15-64 ετών προς πληθυσμό	40,3%	34,2%	43,4%
Άνεργοι άνω των 4 ετών, % ανέργων	12,3%	34,2%	14,6%

Παρόλα αυτά, τα βασικά διαρθρωτικά χαρακτηριστικά της Ελληνικής οικονομίας εξακολουθούν να εμποδίζουν την επιστροφή σε ισχυρή ανάπτυξη.

Η χώρα συνεχίζει να διατηρεί μια αδύναμη παραγωγική βάση. Αυτή η αδυναμία δεν αποτυπώνεται μόνο στις αδύναμες εξαγωγικές επιδόσεις της χώρας (Δ01), αλλά και στο έλλειμμα που εμφανίζει η χώρα σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη και δημιουργία θέσεων εργασίας από οργανωμένες επιχειρήσεις (Δ02). Ενδεικτικά, το ποσοστό απασχόλησης, σε μικρές επιχειρήσεις κάτω των 10 εργαζομένων επί του συνόλου επιχειρήσεων, παραμένει σημαντικά άνω του μέσου όρου της Ε.Ε., ενώ την ίδια ώρα η απασχόληση στις οργανωμένες επιχειρήσεις υστερεί. Η διαρθρωτική αυτή απόκλιση από το μέσο όρο της Ε.Ε. έχει σημασία γιατί συνοδεύεται από μια συνολική υστέρηση απασχόλησης, όπως αυτό αντανακλάται και στο χαμηλό ποσοστό της μισθωτής εργασίας στον πληθυσμό. Τελικά, δηλαδή, η αναλογικά μεγάλη έμφαση στη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα συνοδεύεται από ένα συνολικό έλλειμμα μισθωτής απασχόλησης στη χώρα, και συνεπώς έχει πολλαπλές επιπτώσεις τόσο για την κοινωνική συνοχή όσο και φυσικά για τα δημόσια έσοδα. Σημειώνεται επιπλέον ότι με το τέλος των «Μνημονίων» η κατάσταση αυτή συνοδεύεται και από τη σταδιακή επαγγελματική απαξίωση μεγάλου αριθμού μακροχρόνια ανέργων, που αδυνατούν να βρουν εκ νέου θέσεις εργασίας.

Δ03: Αδυναμία προσέλκυσης ταλέντου (World Economic Forum, GCI 2017/18)

Αυτή η διάρθρωση του χάρτη της επιχειρηματικότητας δε συνοδεύεται μόνο από τη μεγάλη υστέρηση στις εξαγωγικές επιδόσεις – οι πιο οργανωμένες επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο εμφανίζουν μεγαλύτερη εξωστρέφεια - αλλά και σε πολλές άλλες ποιοτικές παραμέτρους της οικονομικής δραστηριότητας, από την καινοτομία και τη δυνατότητα ενσωμάτωσης των εξελίξεων της ψηφιακής οικονομίας έως τη δυνατότητα συγκράτησης και προσέλκυσης του «ταλέντου», δηλαδή εργαζομένων υψηλής εξειδίκευσης (Δ03), αλλά και τη χαμηλότερη ροπή προς την παραοικονομία.

Με μια τόσο περιορισμένη βάση απασχόλησης και μια σχετικά αδύναμη παρουσία οργανωμένων και δυναμικών επιχειρήσεων, δε δημιουργεί έκπληξη που στα χρόνια των «Μνημονίων» δεν έχει αναστραφεί ούτε στο ελάχιστο η εικόνα της Ελλάδας ως μιας χώρας που «κυρίως καταναλώνει και δεν παράγει όσο πρέπει».

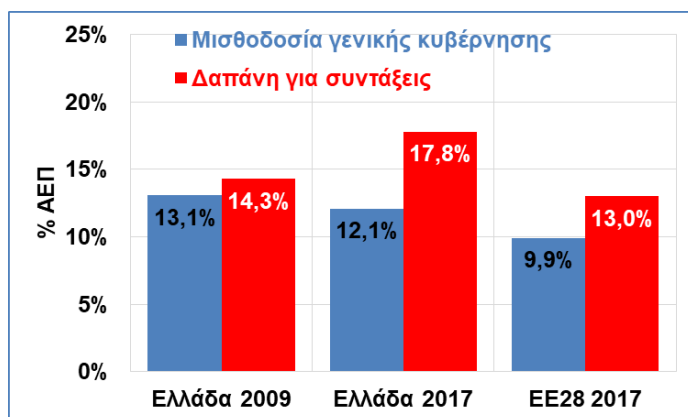
Οι ήδη αναλογικά λίγοι νέοι, με την ενηλικίωση τους και την έναρξη των μεταπτυχιακών σπουδών ή την έναρξη του επαγγελματικού βίου τους, επιλέγουν συστηματικά να εγκαταλείψουν τη χώρα ενώ οι ηλικιωμένοι, και συνήθως απόμαχοι, τουλάχιστον από

πλευρά επαγγελματικής δραστηριότητας, αυξάνονται ραγδαία (Διάγραμμα πρώτης σελίδας).

Αυτή η κοινωνία που γερνάει και διώχνει τους νέους με προσόντα όταν βρίσκονται στην πιο παραγωγική τους ηλικία, διατηρεί μια συνταξιοδοτική δαπάνη που ξεπερνάει κατά πολύ το μέσο όρο των άλλων χωρών της ΕΕ.

Παράλληλα, και ο αριθμός των εργαζομένων στο δημόσιο παραμένει σε υψηλό επίπεδο και η μισθοδοσία τους- παρά τη μείωση ως απόλυτο μέγεθος από το 2010 – παραμένει ως ποσοστό του ΑΕΠ άνω του μέσου όρου της Ε.Ε. (Δ04).

Δ04: Συνταξιοδοτική δαπάνη και μισθοδοσία δημοσίου (Eurostat)

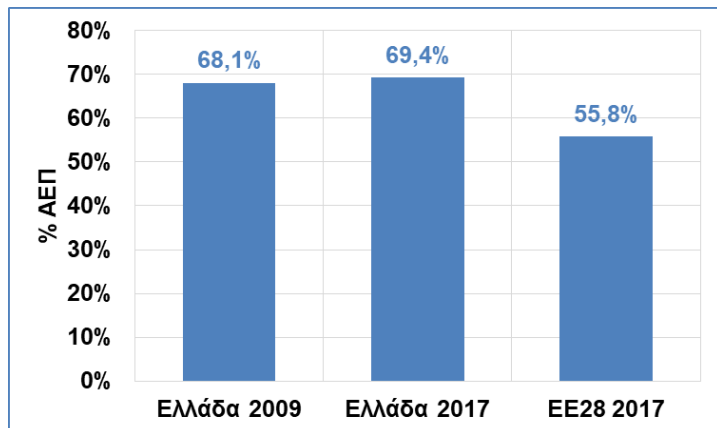

Με μια τόσο περιορισμένη βάση απασχόλησης και μια σχετικά αδύναμη παρουσία οργανωμένων και δυναμικών επιχειρήσεων, δε δημιουργεί έκπληξη που στα χρόνια των «Μνημονίων» δεν έχει αναστραφεί ούτε στο ελάχιστο η εικόνα της Ελλάδας ως μιας χώρας που «κυρίως καταναλώνει και δεν παράγει όσο πρέπει» (Δ05) και η οποία συνεχίζει να υστερεί στις ακαθάριστες ιδιωτικές αποταμιεύσεις έναντι της ζώνης του ευρώ (Ελλάδα 2009 15,8%, Ελλάδα 2017 7,7%, Ζώνη ευρώ 2017 20,4%).

Στα επώδυνα χρόνια των «Μνημονίων», ενώ εξαλείφθηκαν τα δίδυμα «ελλείμματα» του προϋπολογισμού, και εξωτερικού ισοζυγίου, και ανέκαμψε κάπως η ανταγωνιστικότητα, οι δομικές παθογένειες της χώρας φαίνεται να αντέχουν. Οι θεσμικές και διαρθρωτικές αδυναμίες δεν έχουν επιλυθεί.

Δ05: Ιδιωτική κατανάλωση (AMECO)

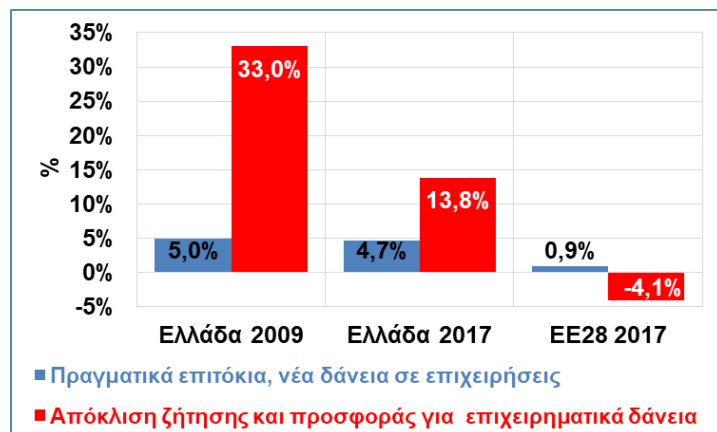
Παρά την αξιοσημείωτη πρόοδο σε πολλά επιμέρους ζητήματα, ως σύνολο το θεσμικό πλαίσιο διατηρεί εν πολλοίς τις παθογένειες του παρελθόντος, ενώ και το ρυθμιστικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσεται η επιχειρηματική δραστηριότητα συνεχίζει να αντανακλά αυτές τις αδυναμίες.

Παρά την αξιοσημείωτη πρόοδο σε πολλά επιμέρους ζητήματα, ως σύνολο το θεσμικό πλαίσιο διατηρεί εν πολλοίς τις παθογένειες του παρελθόντος, ενώ και το ρυθμιστικό πλαίσιο εντός του οποίου αναπτύσσεται η επιχειρηματική δραστηριότητα συνεχίζει να αντανακλά αυτές τις αδυναμίες. Στις αδυναμίες αυτές που υπήρχαν και στο παρελθόν προστέθηκε στα χρόνια της κρίσης και το μεγάλο πρόβλημα του αποκλεισμού των επιχειρήσεων από πρόσβαση σε τραπεζική χρηματοδότηση. Το ήδη υπαρκτό πρόβλημα της υπερφορολόγησης εντάθηκε.

Ειδικότερα, δεν υπάρχει παράδειγμα οικονομίας που αναπτύχθηκε χωρίς τραπεζική πίστη. Η Ελλάδα, την ώρα που στην Ευρώπη επικρατεί εδώ και χρόνια υπερπροσφορά χρήματος με ουσιαστικό μηδενικό κόστος, παραμένει η μόνη χώρα εντός της Ενιαίας

Αγοράς στην οποία οι επιχειρήσεις καλούνται να ανταγωνιστούν τις άλλες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, χωρίς πρόσβαση σε χρηματοδότηση με όρους που να είναι όχι ανταγωνιστικοί, αλλά απλά υποφερτοί (Δ06).

Δ06: Πραγματικό επιτόκιο για νέα επιχειρηματικά δάνεια έως €1 εκατ. και διαφορά ζήτησης με προσφοράς για δάνεια από ΜμΕ (EKT, Eurostat)

Απαιτούνται ρυθμίσεις που να μην προστατεύουν το δημόσιο συμφέρον, αλλά, ταυτόχρονα, επιτρέπουν στις επιχειρήσεις με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα να αναπτυχθούν, να προσλάβουν και να ανταμείψουν τους παραγωγικούς εργαζόμενους, και να εισάγουν στην παραγωγή και την αγορά τις καινοτομίες που δημιουργούν αυτοί ακριβώς οι εργαζόμενοι.

Η εκτίναξη των μη εξυπηρετούμενων δανείων από 7,7% του συνόλου το 2009 σε 47,6% το 2017 (3,9% για τον μέσο όρο της ζώνης του ευρώ), καθώς πολλές επιχειρήσεις υπέκυψαν στην κρίση, πλέον ανατροφοδοτεί το πρόβλημα, έως ότου αποφασιστικές πρωτοβουλίες – που μόνο εν μέρει έχουν αναληφθεί - καταφέρουν να δώσουν μια αποτελεσματική λύση. Αυτό αφορά, ιδίως, στον εκσυγχρονισμό του πτωχευτικού και προ-πτωχευτικού πλαισίου, που περιλαμβάνει σειρά σημαντικών θεμάτων από

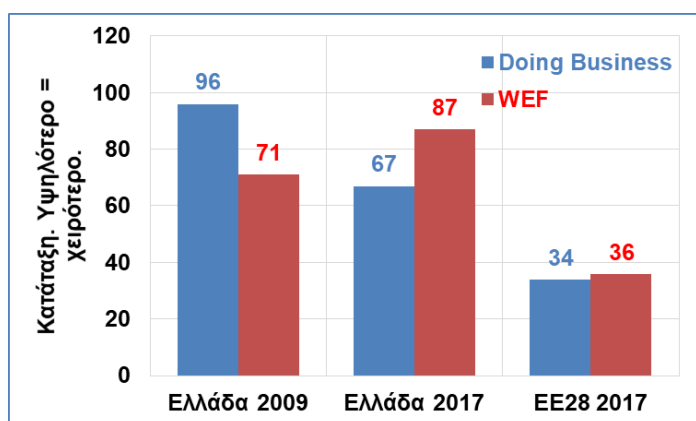

φορολογικούς χειρισμούς έως την αναζήτηση και απόδοση ευθυνών σε διοικήσεις και στελέχη.

Δεν υπάρχει, επίσης, χώρα, η οποία να έχει πετύχει σε μακροχρόνια βάση σταθερή και ταχεία ανάπτυξη χωρίς ισχυρούς θεσμούς, ένα ισχυρό Κράτος Δικαίου, και έναν κρατικό μηχανισμό που να διευκολύνει και να μην παρεμποδίζει την επιχειρηματικότητα. Στο πλαίσιο αυτό, απαιτούνται ρυθμίσεις που να μην προστατεύουν το δημόσιο συμφέρον, αλλά, ταυτόχρονα, επιτρέπουν στις επιχειρήσεις με ανταγωνιστικό πλεονέκτημα να αναπτυχθούν, να προσλάβουν και να ανταμείψουν τους παραγωγικούς εργαζόμενους, και να εισάγουν στην παραγωγή και την αγορά τις καινοτομίες που δημιουργούν αυτοί ακριβώς οι εργαζόμενοι. Παρόλο που, πράγματι, σε επίπεδο ψηφισμένων νόμων, καταγράφεται μια σαφής βελτίωση, η αύξηση της αβεβαιότητας και ο αποκλεισμός από την χρηματοδότηση ακύρωσαν σε μεγάλο βαθμό την όποια πρόοδο σημειώθηκε. Και αυτό καταγράφεται στο σχετικό δείκτη του WEF Global Competitiveness Index (**Δ07**), που αντικατοπτρίζει την αντίληψη της επιχειρηματικής κοινότητας για την κατάσταση που επικρατεί στην αγορά.

Δ07: Θεσμική ανταγωνιστικότητα επιχειρηματικού περιβάλλοντος και συνολική αντίληψη αυτού. Κατάταξη Ελλάδας βάση δείκτη Doing Business & Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας WEF
(World Bank Doing Business, WEF)

Σίγουρα κανείς δεν αμφισβητεί τις καλές προθέσεις, αλλά αυτές δεν αρκούν πλέον καθώς η επιβίωση της χώρας απαιτεί άμεσα μια ορατή βελτίωση, σε μια χώρα που έχει μείνει πίσω και έχει υποστεί τις καταστροφικές συνέπειες της μεγαλύτερης ύφεσης που έχει πλήξει ποτέ χώρα σε καιρό ειρήνης.

Οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές, οι πολύ προοδευτικοί φόροι, οι μέτριας ποιότητας υπηρεσίες δημόσιας υγείας και παιδείας και οι σοβαρές ελλείψεις σε μηχανισμούς υποστήριξης, όπως παιδικό σταθμοί με φιλικά ωράρια, αποτελούν μεγάλο βάρος για την ελληνική οικογένεια.

Σίγουρα οι ιδιωτικοποιήσεις δίνουν ένα σήμα στις αγορές και προσελκύουν όχι μόνο επενδυτικά κεφάλαια αλλά και τεχνογνωσία, που εκσυγχρονίζουν τις επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα και μειώνουν το κόστος λειτουργίας τους λόγω κακοδιαχείρισης. Αντίστοιχα, το κράτος πρέπει να νομοθετεί και να εποπτεύει αποτελεσματικά την τήρηση των κανόνων, και να προσφέρει ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες (υγείας, παιδείας, κλπ.). Αλλά την ίδια ώρα ό,τι δεν μπορεί το ίδιο να κάνει καλά πρέπει να το εκχωρεί στον ιδιωτικό τομέα, και να επικεντρώνεται στην εποπτεία της παροχής της σχετικής υπηρεσίας. Έτσι, και το δημόσιο συμφέρον προστατεύεται καλύτερα, και η ανάπτυξη διευκολύνεται, καθώς – πέρα από τα όποια ποσοτικά μεγέθη – το κράτος θα αναβαθμιστεί ποιοτικά. Αυτό θα είναι δε προς όφελος και των δημοσίων υπαλλήλων, που θα δουν τον επαγγελματισμό τους να ανταμείβεται, την καλή τους δουλειά να πιάνει τόπο και την κοινωνία να τους βλέπει ως αρωγό στην αναπτυξιακή προσπάθεια.

Τέλος, τα παραπάνω, όμως, δεν αρκούν, όσο το φορολογικό πλαίσιο παραμένει τιμωρητικό για όποιον αποφασίσει να ξεκινήσει μια δουλειά. Σήμερα το κράτος απαλλοτριώνει το κέρδος και το προϊόν των κόπων του επιχειρηματία, επιδοτώντας στην ουσία την απραξία.

Το κράτος «τιμολογεί» με φόρους και εισφορές τις υπηρεσίες που προσφέρει ως είδη πολυτελείας, αν και προσφέρει ένα προϊόν μέτριας ποιότητας. Ειδικά οι υψηλές ασφαλιστικές εισφορές, οι πολύ προοδευτικοί φόροι, οι μέτριας ποιότητας υπηρεσίες δημόσιας

υγείας και παιδείας και οι σοβαρές ελλείψεις σε μηχανισμούς υποστήριξης, όπως παιδικοί σταθμοί με φιλικά ωράρια, αποτελούν μεγάλο βάρος για την ελληνική οικογένεια. Επιπλέον, στην Ελλάδα το, ακόμα, υψηλό αφορολόγητο / επιστροφή φόρου παρέχεται χωρίς κριτήρια, ενώ στις περισσότερες χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου συνδέεται πολύ ουσιαστικά (και όχι απλά συμβολικά με μικροποσά) με την ύπαρξη ανήλικων τέκνων αλλά και την ηλικία των συνταξιούχων. Πρέπει να γίνει κατανοητό ότι ο εργαζόμενος που παράγει και ανταμείβεται, είναι η βάση της ανάπτυξης, της αναστροφής του δημογραφικού προβλήματος της χώρας, και τελικά, της ενίσχυσης της φορολογητέας ύλης.

Αν είναι η χώρα να ανακάμψει, χρειάζεται ένα φορολογικό σύστημα που να επιβραβεύει και όχι να τιμωρεί όσους δουλεύουν περισσότερο και κερδίζουν περισσότερα χρήματα. Που να στηρίζει την εργαζόμενη οικογένεια του ιδιωτικού τομέα και να επιτρέπει την επιβράβευση των ικανών και εργατικών στελεχών. Που να επιτρέπει σε όποιον αναλαμβάνει ρίσκο να προσδοκά και ένα κέρδος.

Αλλά και για τις επιχειρήσεις, το φορολογικό πλαίσιο είναι από τα πλέον δυσμενή στον κόσμο, όχι μόνο σε ό,τι αφορά τους υψηλούς συντελεστές στα επιχειρηματικά κέρδη και διανεμόμενα μερίσματα. Πέρα από την εισφορά αλληλεγγύης, που αυξάνει το φόρο στα μερίσματα έως και 10 π.μ., σημαντικές λεπτομέρειες του φορολογικού συστήματος το καθιστούν μη φιλικό προς τις επενδύσεις. Ενδεικτικά μόνο αναφέρονται, τα φορολογικά εμπόδια που αντιμετωπίζει η Ελληνική επιχείρηση [από πρόσφατες προτάσεις του ΣΕΒ για τη Βιομηχανική Πολιτική](#):

- Η αδυναμία συμψηφισμού των επιχειρηματικών ζημιών της κρίσης ύψους €100 δισ. πέραν των 5 χρόνων.
- Οι περιορισμένες δυνατότητες απόσβεσης παραγωγικών επενδύσεων.
- Η έλλειψη αποτελεσματικών επενδυτικών κινήτρων ειδικά για E&A.
- Το πλέον άδικο πλαίσιο υπολογισμού προκαταβολών στην Ε.Ε..
- Η έλλειψη κανονικότητας στους φορολογικούς ελέγχους.
- Η ασάφεια γύρω από πολλά ζητήματα, όπως ο χρόνος παραγραφής.
- Σημαντικά ζητήματα που αφορούν τον ορισμό της φοροδιαφυγής και προσωπικές ευθύνες διοικητών και στελεχών επιχειρήσεων.

Αν είναι η χώρα να ανακάμψει, χρειάζεται ένα φορολογικό σύστημα που να επιβραβεύει και όχι να τιμωρεί όσους δουλεύουν περισσότερο και κερδίζουν περισσότερα χρήματα. Που να στηρίζει την εργαζόμενη οικογένεια του ιδιωτικού τομέα και να επιτρέπει την επιβράβευση των ικανών και εργατικών στελεχών. Που να επιτρέπει σε όποιον αναλαμβάνει ρίσκο να προσδοκά και ένα κέρδος.

Ας αποφύγουμε, λοιπόν, μετά την έξοδο από τα «Μνημόνια» να επαναλάβουμε εκείνα τα λάθη που μειώνουν αναπόφευκτα, εισοδήματα και δημόσια έσοδα, χωρίς να ενισχύουν την παραγωγική βάση και την οικονομική ευημερία της χώρας μας.

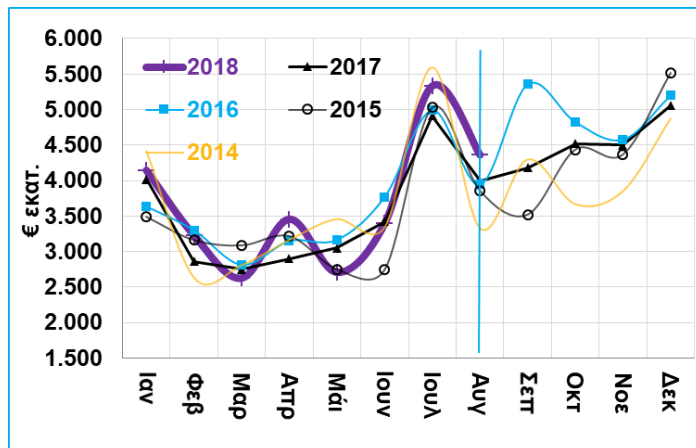

Οικονομικές εξελίξεις

Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού: Για το μήνα Αύγουστο το πρωτογενές πλεόνασμα του κρατικού προϋπολογισμού διαμορφώθηκε στα €3,14 δισ. (από €3,54 δισ. τον Αύγουστο 2017 και €2,04 δισ. τον Ιούλιο 2018). Με τις προσαρμογές στα έσοδα (ΦΠΑ αεροδρομίων, έσοδα από μέρισμα ΤΤΕ & ANFA/SMP) τα έσοδα προ επιστροφών φόρου και εκτός αποκρατικοποιήσεων εμφανίζονται στο 8μηνο ενισχυμένα κατά 3,5% (Δ08).

Η εικόνα αυτή των εσόδων αναπαράγει την επίδοση του Ιουλίου (Δ09), η οποία είχε σημαντική στήριξη από τα αυξημένα έσοδα από τα νησιά στα οποία καταργήθηκε η ευνοϊκή εφαρμογή μειωμένου ΦΠΑ, και είναι εύλογο να εκτιμηθεί ήδη προ της δημοσιοποίησης των οριστικών στοιχείων ότι θα υπάρχει αντίστοιχη συμβολή και τον Αύγουστο. Το ισοζύγιο εμφανίζεται βελτιωμένο σε σχέση με το 8μηνο πέρυσι, και σίγουρα σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες καθώς τον Αύγουστο ήδη έχουν αρχίσει να εισρέουν τα έσοδα φόρου εισοδήματος αλλά και της καλοκαιρινής περιόδου. Έτσι, για άλλη μια φορά οι επιδόσεις της κεντρικής κυβέρνησης κινούνται άνω του στόχου, παρά την αύξηση και των πρωτογενών δαπανών κατά 3,2%.

Δ09: Έσοδα τακτικού προϋπολογισμού χωρίς έσοδα αποκρατικοποιήσεων, μέρισμα ΤΤΕ, ANFA/SMP και ΦΠΑ αεροδρομίων (Πηγή: Υπ. Οικ. Αύγουστος 2018)

Μάλιστα, αν συνυπολογισθούν οι καταπτώσεις εγγυήσεων και αμυντικές δαπάνες, το ποσοστό αύξησης ισοφαρίζει αυτό της αύξησης των οργανικών εσόδων της κεντρικής κυβέρνησης (3,5%) καθώς οι καταπτώσεις εγγυήσεων έχουν αυξηθεί ταχέως τους τελευταίους μήνες του 2018 (πλέον, €915 εκατ. έναντι €652 το 2017 στο 8μηνο), αναστρέφοντας μια εικόνα που υποστήριζε το πρωτογενές πλεόνασμα τους πρώτους μήνες του 2018.

Ισοζύγιο κ.π. (*)	Ιανουάριος - Αύγουστος					
€ εκατ.	2017	2018	Δ %	Στόχος ***	Δ€ με στόχο	Δ % με στόχο
Έσοδα προ επιστροφών φόρου τ.π. (*)	30.757	31.823	3,5%	38.404	-6.581	-17,1%
Επιστροφές φόρων	2.565	2.564	0,0%	2.663	-99	-3,7%
Έσοδα αποκρατικοποιήσεων	1.266	229	-81,9%	240	-11	-4,6%
Έσοδα ΠΔΕ	1.190	1.434	20,5%	1.533	-99	-6,5%
Πρωτ. δαπάνες τ.π. πλην τόκων (**)	25.259	26.070	3,2%	22.988	3.082	13,4%
Δαπάνες άμυνας, ανάληψης χρεών κλπ	1.046	1.165	11,4%	1.168	-3	-0,3%
Δαπάνες ΠΔΕ	1.583	1.477	-6,7%	1.990	-513	-25,8%
Πρωτογενές αποτέλεσμα κ.π.(***)	1.199	1.982	65,3%	-240	2.222	-1024,1%
Ισοζύγιο κ.π. (***)	-3.616	-2.395	-33,8%	-4.541	2.146	-147,3%

Δ08: Εκτέλεση κρατικού προϋπολογισμού (Υπ. Οικ. Αύγουστος 2018)

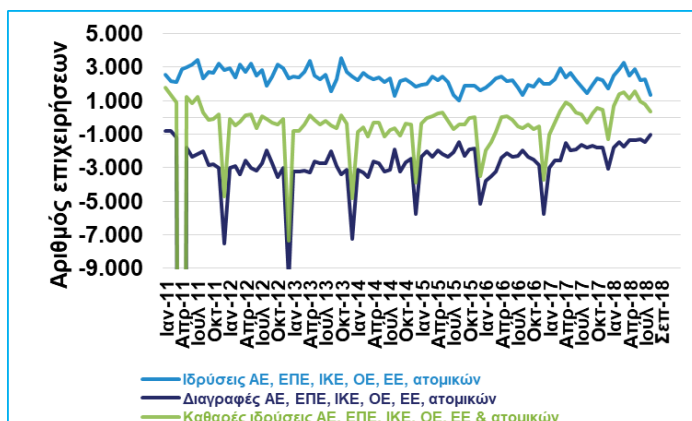
(*) έχουν αφαιρεθεί € 229 εκατ. έσοδα αποκρατικοποιήσεων και από τον στόχο, και αντίστοιχα €970 εκατ. το 2017. Έχει γίνει προσαρμογή επίσης, με μείωση εσόδων προ επιστροφών και αύξηση εσόδων αποκρατικοποιήσεων, για τον ΦΠΑ αεροδρομίων το 2017, ύψους €296,16 εκατ. Επίσης, έχουν αφαιρεθεί €314 εκατ. από ANFA/SMP όπως και πληρωμή €614 εκατ. μέρισμα της ΤΤΕ, και αντίστοιχα €345 ANFA/SMP για το 2017 καθώς και το μέρισμα της ΤΤΕ €734 εκατ. (**) Έχουν αφαιρεθεί οι δαπάνες για καταπτώσεις εγγυήσεων, ανάληψη χρέους και άμυνα και από το στόχο ώστε να συνεχίσει η συγκρισιμότητα των στοιχείων με τα προηγούμενα έτη, και αναφέρονται σε χωριστή γραμμή.

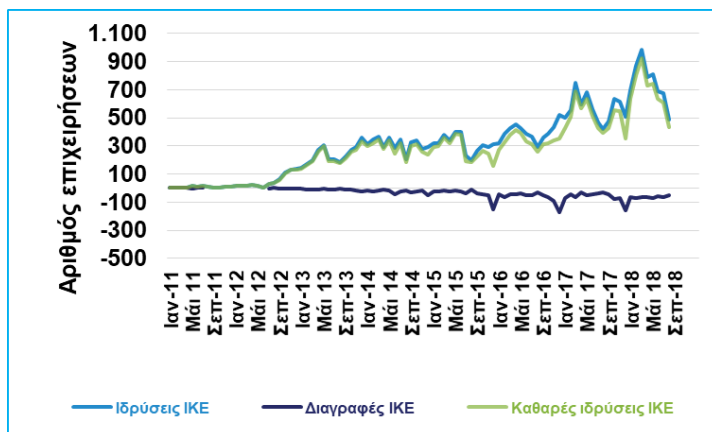
Η ελαφρά επιτάχυνση των δαπανών επενδύσεων σε σχέση με πέρυσι σημαίνει ότι πλέον αυτές ισοσκελίζουν τα έσοδα του ΠΔΕ, ενώ οι επιστροφές φόρων κινούνται στα περυσινά επίπεδα. Χωριστή μνεία αξίζει για τις, χωριστά αναγραφόμενες, δαπάνες του προγράμματος εξόφλησης υποχρεώσεων παρελθόντων ετών και εκκρεμών αιτήσεων συνταξιοδότησης. Ενώ ήδη τους τελευταίους μήνες οι δαπάνες για εκκρεμείς αιτήσεις συνταξιοδότησης ξεπερνούσαν αυτές του 2017 (στο 9μηνο 2018 €517 εκατ. έναντι €300 πέρυσι), οι επιστροφές φόρων και τακτοποίηση υποχρεώσεων φορέων γενικής κυβέρνησης έχουν επιταχυνθεί τους τελευταίους μήνες του 2018, ξεπερνώντας και αυτές την αντίστοιχη δαπάνη του 2017 (€1,5 δισ. αντί 904 εκατ. το 2017).

Ιδρύσεις επιχειρήσεων: Στο πρώτο 8μηνο του 2018, σύμφωνα με τα αναθεωρημένα στοιχεία ΓΕΜΗ μετά από εκτενείς επικαιροποιήσεις και εκκαθαρίσεις αρχείων των υπηρεσιών, υπήρξαν 135 καθαρές διαγραφές ΑΕ & ΕΠΕ (386 στο αντίστοιχο διάστημα του 2017), την ώρα που οι καθαρές ιδρύσεις ΙΚΕ ήταν 5.504 (4.149 πέρυσι) και οι καθαρές ιδρύσεις ατομικών επιχειρήσεων 893 (3.051 καθαρές διαγραφές πέρυσι). Οι καθαρές ιδρύσεις ΟΕ & ΕΕ τέλος ήταν στο διάστημα αυτό 2.135, αντί 168 στο αντίστοιχο διάστημα πέρυσι. Καταγράφεται έτσι η ανάκαμψη της επιχειρηματικότητας όπως μετρίεται από τις καθαρές ιδρύσεις επιχειρήσεων σε σχέση με το 2017, και επιβεβαιώνεται σταθερά η στροφή κυρίως προς τις ΙΚΕ που προσφέρουν περιορισμένη ευθύνη σε συνδυασμό με χαμηλότερο κόστος ίδρυσης και λειτουργίας από τις ΑΕ & ΕΠΕ. Ενδιαφέρον έχει επίσης η επανάκαμψη του ενδιαφέροντος για τις ΟΕ&ΕΕ, που είχαν εγκαταλειφθεί σε μεγάλο βαθμό τα προηγούμενα χρόνια ως εταιρικό σχήμα από τους επιχειρηματίες που συστήνουν νέα επιχείρηση. Ενδεικτικά το διάστημα Απριλίου – Αυγούστου 2017 ιδρύθηκαν καθαρά 369 ΟΕ&ΕΕ, και φέτος στο αντίστοιχο διάστημα 1.111, με τις καθαρές ιδρύσεις ΙΚΕ στο διάστημα Απριλίου – Αυγούστου 2017 να ανέρχονται σε 2.529 και φέτος αντίστοιχα σε 3.144, για τις ατομικές από 1.011 καθαρές διαγραφές το 2017 554 καθαρές ιδρύσεις και μια καθαρή μείωση ΑΕ & ΕΠΕ κατά 50 αντί 131 καθαρών διαγραφών το 2017.

Δ10: Ιδρύσεις και διαγραφές ΑΕ&ΕΠΕ&ΙΚΕ&ΟΕ&ΕΕ& ατομικών επιχειρήσεων (ΓΕΜΗ, Αυγ. 2018)

Δ11: Ιδρύσεις και διαγραφές ΙΚΕ (ΓΕΜΗ, Αυγ. 2018)

Συνολικά, ενώ οι καθαρές ιδρύσεις όλων των προαναφερόμενων εταιρικών μορφών ανακάμπτει σαφώς το 2018 σε σχέση με το 2017, που είχε με τη σειρά του σαφώς βελτιώμενες επιδόσεις σε σύγκριση με τα χαμηλά του 2016, παρατηρούμε ότι αυτή η εξέλιξη προκύπτει από την ταυτόχρονη ταχεία υποχώρηση των νέων ιδρύσεων αλλά και των διαγραφών (Δ10).

Η πτώση των νέων ιδρύσεων είναι ιδιαίτερα εμφανής στις ΙΚΕ μετά τον Μάιο (Δ11, Δ13), και ακολουθεί την μεγάλη άνοδο τους έως την άνοιξη. Αν και η διακύμανση ακολουθεί την εποχικότητα που συνηθίζεται, με μεγάλες αυξήσεις ιδρύσεων κατά την άνοιξη και μια υποχώρηση το καλοκαίρι, φέτος αυτή φαίνεται να ήταν ιδιαίτερα έντονη. Σημειώνεται ότι μια αντίστοιχη εικόνα υπάρχει και στις ΟΕ&ΕΕ, και μένει να αποδειχθεί τους επόμενους μήνες αν η μεγάλη

πτώση των τελευταίων μηνών στις ιδρύσεις, με σταθερές τις διαγραφές, οφείλεται στην εποχικότητα του καλοκαιριού η οποία ανέκοψε την θεμελιώδη ανάκαμψη των νέων ιδρύσεων με προτίμηση αυτά τα εταιρικά σχήματα. Την ίδια ώρα, η μείωση των διαγραφών φαίνεται να προέρχεται κυρίως από τη συνεχή σταθεροποίηση των μεγάλων, τα προηγούμενα έτη, διαγραφών ατομικών επιχειρήσεων (Δ12, Δ13), η οποία για την ώρα υπερ-αντισταθμίζει την εξίσου σταθερή υποχώρηση των νέων ιδρύσεων αυτής της όλο και λιγότερο δημοφιλούς εταιρικής μορφής.

Δ12: Ιδρύσεις και διαγραφές ατομικών επιχειρήσεων (ΓΕΜΗ, Αυγ. 2018)

Αγορά εργασίας: Στο 19% υποχώρησε το ποσοστό ανεργίας το 2^ο τρίμηνο του 2018, από 21,2% το προηγούμενο τρίμηνο και 21,1% το 2^ο τρίμηνο του 2017. Ειδικότερα, σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2017, ο αριθμός των ανέργων μειώθηκε κατά -111 χιλ., οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά +69 χιλ., το εργατικό δυναμικό περιορίστηκε κατά -42 χιλ. και ο μη ενεργός πληθυσμός αυξήθηκε κατά +5 χιλ.

Πιο αναλυτικά, από τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ προκύπτει ότι:

- Οι δύο βασικοί λόγοι που σταμάτησαν οι άνεργοι να εργάζονται είναι είτε γιατί απολύθηκαν (24,7%), είτε γιατί η εργασία τους ήταν περιορισμένης διάρκειας και τελείωσε (26,3%). Το μεγαλύτερο ποσοστό των ανέργων εργαζόταν στον κλάδο του εμπορίου (18,2%). Σε ό,τι αφορά στο επάγγελμα της προηγούμενης εργασίας τους, το μεγαλύτερο ποσοστό (30%) απασχολούνταν στην παροχή υπηρεσιών ή ως πωλητές. Το ποσοστό των ανέργων που δεν έχουν εργαστεί στο παρελθόν (νέοι άνεργοι) είναι 20,3%.
- Το ποσοστό των μακροχρόνια ανέργων (που αναζητούν εργασία για ένα έτος ή περισσότερο) ανήλθε σε 72,1%, έναντι 68,4% το προηγούμενο τρίμηνο και 74% το 2^ο τρίμηνο του 2017.

	Ιδρύσεις				Διαγραφές			
	ΑΕ& ΕΠΕ	ΙΚΕ	Ατομικές	ΟΕ&ΕΕ	ΑΕ& ΕΠΕ	ΙΚΕ	Ατομικές	ΟΕ&ΕΕ
Ιαν - Αυγ 17	599	4.520	9.608	3.090	-985	-371	-12.659	-2.922
Ιαν - Αυγ 18	652	6.006	8.947	4.354	-787	-502	-8.054	-2.219
Απρ - Αυγ 17	353	2.722	5.614	1.893	-484	-193	-6.615	-1.524
Απρ - Αυγ 18	379	3.452	5.067	2.371	-429	-308	-4.513	-1.260
Αυγ-17	45	421	700	291	-72	-30	-1.419	-269
Ιούλ 2018	85	673	975	545	-97	-67	-1.018	-299
Αυγ-18	43	486	557	260	-49	-51	-699	-204

Δ13: Ιδρύσεις και διαγραφές επιχειρήσεων (ΓΕΜΗ, Αυγ. 2018)

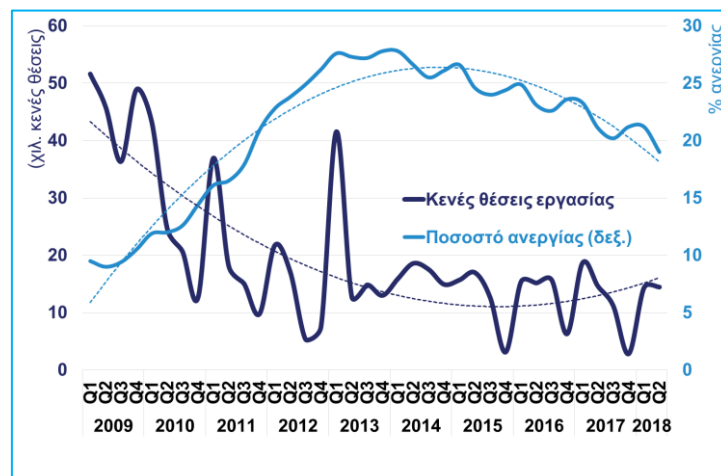

- Το 92,3% των ανέργων αναζητεί εργασία ως μισθωτός με πλήρη απασχόληση.
- Στις γυναίκες το ποσοστό ανεργίας (23,7%) παραμένει σημαντικά υψηλότερο από εκείνο στους άνδρες (15,2%).
- Ηλικιακά, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στις ομάδες 15-19 ετών (48,9%) και 20- 24 ετών (37,5%). Ενθαρρυντικό στοιχείο πάντως αποτελεί η σταδιακή υποχώρηση των ποσοστών αυτών (55,5% και 42,1% αντίστοιχα το 2^ο τρίμηνο του 2017).
- Σε περιφερειακό επίπεδο, τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας καταγράφονται στη Δυτική Μακεδονία (27,1%), τη Δυτική Ελλάδα (23%) και το Βόρειο Αιγαίο (21,7%).
- Το ποσοστό της μερικής απασχόλησης ανέρχεται σε 9,4% (έναντι 9,9% το 2^ο τρίμηνο του 2017), ενώ το ποσοστό των ατόμων με προσωρινή εργασία σε 8,3% (στο ίδιο επίπεδο με το 2^ο τρίμηνο του 2017).

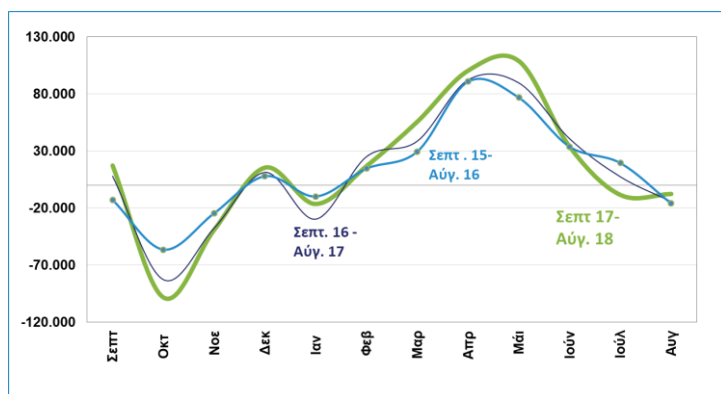
Παράλληλα, από τα αποτελέσματα της έρευνας κενών θέσεων εργασίας προκύπτει ότι οι κενές θέσεις το 2^ο τρίμηνο του 2018 ανήλθαν σε 14,5 χιλ., παρουσιάζοντας μείωση κατά -1,1% σε σύγκριση με το 2^ο τρίμηνο του 2017. Ο ρυθμός μείωσης των κενών θέσεων έχει περιοριστεί σημαντικά σε σχέση με τα προηγούμενα τρίμηνα (-23,1% το 1^ο τρίμηνο του 2018, -55,3% το 4^ο τρίμηνο του 2017 και -28,7% το 3^ο τρίμηνο του 2017). Τα στοιχεία αυτά προκύπτουν από δειγματοληπτική έρευνα σε επιχειρήσεις και αναφέρονται σε θέσεις που έχουν πρόσφατα δημιουργηθεί ή δεν είναι κατειλημμένες, ή πρόκειται να κενωθούν προσεχώς, και τις οποίες ο εργοδότης προτίθεται να καλύψει με νέες προσλήψεις και έχει ήδη προβεί σε ενέργειες για να βρεθεί ο κατάλληλος υποψήφιος. Συνεπώς, ο περιορισμός του ρυθμού μείωσης των κενών θέσεων αποτελεί θετική ένδειξη για την πορεία της απασχόλησης το επόμενο διάστημα (**Δ14**).

Σε κάθε περίπτωση, από τα στοιχεία της έρευνας κενών θέσεων, σε συνδυασμό με τα στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού, υπολογίζεται ότι σε κάθε κενή θέση εργασίας αντιστοιχούν 62 περίπου άνεργοι το 2^ο τρίμηνο του 2018, έναντι 69 το 2^ο τρίμηνο του 2017.

Δ14: Αριθμός κενών θέσεων εργασίας και ποσοστό ανεργίας (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2018)

Δ15: Καθαρές νέες θέσεις εργασίας κατά ΕΡΓΑΝΗ (ΕΡΓΑΝΗ, Αύγουστος 2018)

Από την άλλη πλευρά, τον Αύγουστο του 2018 οι καθαρές θέσεις εργασίας κατά το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ ήταν αρνητικές (-7,7 χιλ.), μια επίδοση στα μέσα περίπου των επιδόσεων για το μήνα Αύγουστο την περίοδο 2001-2018. Λόγω της ισχυρής δημιουργίας θέσεων εργασίας ειδικά κατά τους μήνες Μάρτιο – Μάιο 2018, η καθαρή δημιουργία θέσεων εργασίας στο 8μηνο παραμένει η καλύτερη από το 2001 (281.813 νέες καθαρές θέσεις εργασίας) και βελτιωμένη σε σύγκριση με το 2017 (248.743). Ουσιαστικά, καταγράφουμε για το 2018 μια μετατόπιση των ανακοινώσεων προσλήψεων στο σύστημα ΕΡΓΑΝΗ προς την αρχή της τουριστικής περιόδου, με την κάμψη των προσλήψεων εντός του καλοκαιριού να καταδεικνύει ότι οι προσλήψεις έγιναν νωρίτερα φέτος σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια (**Δ15**). Η κάμψη του Αυγούστου σηματοδοτεί και την εποχική αναστροφή των ροών, κάτι που

επιβεβαιώνει η μεγάλη σχετικά απώλεια θέσεων εργασίας στα καταλύματα, την εστίαση και το λιανικό εμπόριο αλλά και τη βιομηχανία τροφίμων. Μάλιστα οι ροές αυτές συνοδεύονται από μια κορύφωση των αποχωρήσεων τη Δευτέρα 20/8 και κυρίως μετά τη Δευτέρα 27/8. Από την άλλη, καταγράφεται μια εποχικά συνηθισμένη ενίσχυση της απασχόλησης στον κλάδο εκπαίδευσης και ειδικά για το 2018 μια ενίσχυση των προλήψεων σε φορείς δημοσίου (2.998 προσλήψεις και 651 καθαρές προσλήψεις).

Αξίζει να επισημανθεί ότι η διαμόρφωση του μεριδίου των προσλήψεων μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης στο 55,9% (54,5% τον Αύγουστο 2017 και 54,7% τον Ιούλιο 2018) σηματοδοτεί μια σχετική σταθερότητα σε σχέση με την (εποχικά ενισχυμένη) αντίστοιχη τιμή πέρυσι και το 2016, αλλά αυτή παραμένει σημαντικά αυξημένη σε σύγκριση με τον Αύγουστο 2014 & 2015 (49,3% και 52,7%) και κυρίως το 2013 (41,8%).

Σημειώνεται επίσης ότι το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ δεν παρακολουθεί μεμονωμένους εργαζόμενους. Συνεπώς, οι πολλαπλές αναγγελίες πρόσληψης (και αποχώρησης) θέσεων μερικής απασχόλησης αφορούν σε πολλές περιπτώσεις εργαζόμενους που το καλοκαίρι είτε έχουν δυο εργασίες μερικής απασχόλησης είτε μετακινούνται ανάμεσα σε θέσεις εργασίας κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Ειδικά το τελευταίο προκύπτει και από το γεγονός ότι παράλληλα με την αύξηση του μεριδίου των θέσεων εργασίας μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης τα τελευταία χρόνια καταγράφουμε και την παράλληλη ταυτόχρονη αύξηση των νέων προσλήψεων αλλά και αποχωρήσεων. Για την έκταση αυτών των εξελίξεων προκύπτει μια ένδειξη από το γεγονός ότι την περίοδο Ιανουαρίου – Ιουνίου κατά την ΕΛΣΤΑΤ το άθροισμα των μηνιαίων μεταβολών απασχόλησης ήταν 188,4χιλιάδες, ενώ κατά το σύστημα ΕΡΓΑΝΗ δημιουργήθηκαν αθροιστικά 225,1 χιλιάδες νέες καθαρές θέσεις εργασίας. Υπό την έννοια αυτή η αξιολόγηση του μεγάλου ποσοστού νέων θέσεων εργασίας μερικής και εκ περιτροπής απασχόλησης αφορά σε ένα μετρήσιμο βαθμό τους 362,5 χιλιάδες εργαζόμενους μερικής απασχόλησης (εκ συνόλου 3.860,4) που καταγράφει η ΕΛΣΤΑΤ στο Β' τρίμηνο του

έτους, και που είτε αλλάζουν εργοδότη με μεγάλη συχνότητα είτε έχουν περισσότερους από έναν εργοδότη.

Μεταποίηση: Ανοδικά συνέχισε να κινείται ο κύκλος εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών τον Ιούλιο του 2018 (+8,3%, επιπλέον αύξησης +4,9% τον Ιούλιο του 2017) για 7^ο συνεχόμενο μήνα (+5,4% το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2018, επιπλέον αύξησης +5,3% το αντίστοιχο διάστημα το 2017), ακολουθώντας τη θετική πορεία της βιομηχανικής παραγωγής και των εξαγωγών αγαθών χωρίς καύσιμα και πλοία (+2,3% και +12,4% αντίστοιχα το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2018). Η αύξηση κατά +8,3% τον Ιούλιο του 2018 προήλθε κυρίως από την εξωτερική αγορά (+12,1%), ενώ και στην εσωτερική αγορά οι πωλήσεις κινήθηκαν θετικά (+7,8%, **Δ16**).

Κατά το διάστημα Ιαν – Ιουλ 2018, ο κύκλος εργασιών στους περισσότερους κλάδους της μεταποίησης καταγράφει θετικές μεταβολές, ιδίως στα μεταλλικά προϊόντα (+20,7%), τα χημικά (+19,3%) τα πλαστικά (+13,5%) και τον κλάδο παραγωγής χαρτιού και προϊόντων από χαρτί (+13,6%) ενώ στον κλάδο τροφίμων εμφανίζεται οριακή υποχώρηση (-0,3%). Κατά το ίδιο διάστημα, ο γενικός δείκτης κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (περιλαμβανομένων των ορυχείων) ενισχύθηκε κατά +10,6%, με τον κλάδο των πετρελαιοειδών να συμβάλει κατά το μεγαλύτερο μέρος σε αυτή την αύξηση λόγω της ανόδου των τιμών πετρελαίου (**Δ17**).

Δ16: Δείκτης κύκλου εργασιών στη μεταποίηση πλην πετρελαιοειδών (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2018)

	Ιούλιος		Ιαν - Ιουλ	
	2017	2018	2017	2018
Γενικός δείκτης	9,3%	17,5%	17,0%	10,6%
Ορυχεία	26,4%	-6,8%	24,7%	6,2%
Μεταποίηση	9,0%	18,0%	16,9%	10,7%
Πετρελαιοειδή	17,7%	36,8%	42,2%	19,3%
Μεταποίηση χωρίς πετρελαιοειδή	4,9%	8,3%	5,3%	5,4%
Τρόφιμα	-1,2%	3,7%	1,0%	-0,3%
Ποτά	1,5%	1,4%	0,2%	5,2%
Καπνός	4,3%	12,5%	-10,6%	-0,3%
Κλωστοϋφαντουργικές ύλες	7,2%	-1,9%	5,5%	1,5%
Είδη ένδυσης	-14,6%	1,6%	-4,1%	0,7%
Δέρματα - είδη υπόδησης	-21,3%	-22,4%	-6,2%	-10,1%
Ξύλο και φελλός	-6,4%	14,5%	4,9%	7,5%
Χαρτί και προϊόντα από χαρτί	4,7%	11,9%	-0,4%	13,6%
Εκτυπώσεις	-14,5%	-1,0%	-12,4%	-4,7%
Χημικά προϊόντα	17,7%	36,8%	42,2%	19,3%
Φάρμακα	6,6%	13,9%	1,5%	5,9%
Πλαστικά	6,3%	9,4%	6,2%	13,5%
Μη μεταλλικά ορυκτά	-0,6%	-0,7%	3,7%	-0,7%
Βασικά μέταλλα	-6,8%	0,8%	4,6%	-0,6%
Μεταλλικά προϊόντα	23,1%	32,7%	22,8%	20,7%
Ηλεκτρονικοί υπολογιστές	1,4%	14,2%	8,0%	1,5%
Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός	-18,5%	42,5%	15,5%	5,8%
Μηχανήματα και είδη εξοπλισμού	19,9%	-12,7%	12,6%	-0,8%
Μηχανοκίνητα οχήματα	10,3%	-6,2%	2,3%	3,6%
Λοιπός εξοπλισμός μεταφορών	82,1%	-45,2%	87,0%	-17,3%
Έπιπλα	-29,9%	-3,1%	-30,3%	-8,2%
Άλλες μεταποιητικές δραστηριότητες	5,6%	9,0%	-1,6%	16,8%
Επισκευή και εγκατάσταση μηχανημάτων	4,7%	-2,9%	1,9%	2,0%

Δ17: Μεταβολή κύκλου εργασιών στη βιομηχανία (ΕΛΣΤΑΤ, Ιουλ. 2018)

Σημειώνεται ότι τον Αύγουστο του 2018 οι επιχειρηματικές προσδοκίες στη βιομηχανία βελτιώθηκαν, καθώς οι αισιόδοξες προβλέψεις των επιχειρήσεων για την εξέλιξη των νέων παραγγελιών και της απασχόλησης ενισχύθηκαν, ενώ οι εκτιμήσεις τους για την παραγωγή κατά τους επόμενους μήνες και τις εξαγωγές παρέμειναν θετικές. Παράλληλα, ο Δείκτης Υπευθύνων Προμηθειών στη μεταποίηση τον Αύγουστο του 2018 παρέμεινε για 15^ο συνεχόμενο μήνα σε επίπεδο πάνω από τις 50 μονάδες (όριο μηδενικής ανάπτυξης), καταγράφοντας επιτάχυνση του ρυθμού αύξησης της παραγωγής, των νέων παραγγελιών και της απασχόλησης.

Υπηρεσίες: Ανοδικά κινήθηκε ο κύκλος εργασιών στους περισσότερους κλάδους των υπηρεσιών το 2^ο τρίμηνο του 2018, με τις μεγαλύτερες αυξήσεις να καταγράφονται στις δραστηριότητες σχετικές με την απασχόληση (+22,1%), στις υπηρεσίες προς επιχειρήσεις, οι οποίες περιλαμβάνουν τις διοικητικές δραστηριότητες γραφείου, γραμματειακή υποστήριξη κλπ (+19,7%), στην παροχή συμβουλών διαχείρισης (+13,6%) και στην πληροφορική (+10,6%). Αντίθετα, στον κλάδο των εκδόσεων ο κύκλος εργασιών συνέχισε να μειώνεται (-19,7%).

Δ18: Δείκτες κύκλου εργασιών στον τομέα των υπηρεσιών (ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2018)

Συνολικά, κατά το 1^ο εξάμηνο του 2018, διαμορφώνεται μια γενικά θετική εικόνα (Δ18), με τον δείκτη κύκλου εργασιών να καταγράφει αύξηση σε όλους τους κλάδους, πλην των εκδόσεων (-15,5%, επιπλέον μείωσης -16,5% το 1^ο εξάμηνο του 2017), των αρχιτεκτόνων και μηχανικών (-13,9%, επιπλέον αύξησης -10,5% το 1^ο εξάμηνο του 2017) και των υπηρεσιών καθαρισμού (-5,9%, επιπλέον μείωσης -4,6% το 1^ο εξάμηνο του 2017), ενώ στις τηλεπικοινωνίες ο κύκλος εργασιών σημείωσε οριακή υποχώρηση (-0,4%).

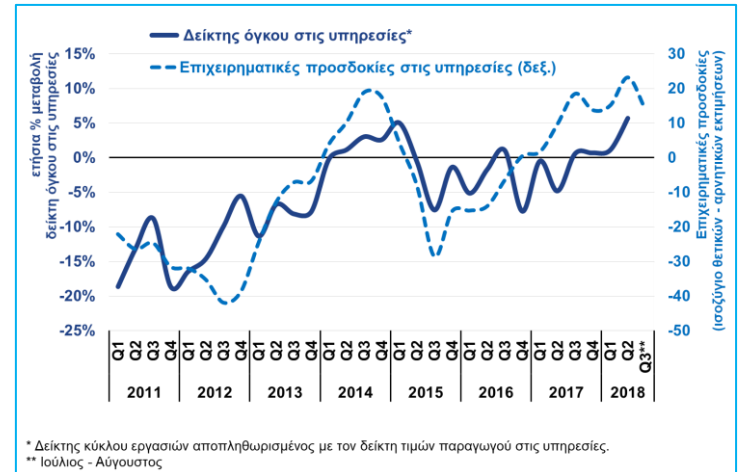
Σε όρους όγκου, ο σχετικός δείκτης (αποπληθωρισμένος δείκτης κύκλου εργασιών) κινείται σε θετικό έδαφος από το 3^ο τρίμηνο του 2017, ακολουθώντας την ίδια περίπου πορεία με τον δείκτη επιχειρηματικών προσδοκιών στις υπηρεσίες (**Δ19**), οι οποίες βελτιώνονται από το 4^ο τρίμηνο του 2015. Σημειώνεται ότι τον Αύγουστο του 2018 οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις υπηρεσίες σημείωσαν μικρή κάμψη, κυρίως λόγω της συγκράτησης των εκτιμήσεων για την εξέλιξη της ζήτησης και της απασχόλησης το επόμενο τρίμηνο. Η εικόνα αυτή, ωστόσο, σχετίζεται με την κορύφωση της τουριστικής περιόδου και την αναμενόμενη υποχώρηση της ζήτησης το επόμενο διάστημα και ακολουθεί την εποχικότητα των προηγούμενων ετών. Πάντως, τα σχετικά ισοζύγια θετικών – αρνητικών εκτιμήσεων παραμένουν σε θετικό έδαφος από το 4^ο τρίμηνο του 2016.

Κατασκευές: Πτώση για 5^ο συνεχόμενο τρίμηνο εμφανίζει η παραγωγή στις κατασκευές μεγάλων έργων το 2^ο τρίμηνο του 2018 (-20,2%), ενώ αντίθετα στα κτίρια αυξήθηκε σημαντικά για 2^ο συνεχόμενο τρίμηνο (+15,9%, έναντι μείωσης -4,1% το 2^ο τρίμηνο του 2017, **Δ20**). Συνολικά, η κάμψη που σημειώθηκε στον κατασκευαστικό κλάδο το 2017 (-14,6%), η οποία σχετίζεται με την ολοκλήρωση ορισμένων μεγάλων έργων οδικών αξόνων, περιορίστηκε στο -2,6% το 1^ο εξάμηνο του 2018 (έναντι αύξησης +3,3% το 1^ο εξάμηνο του 2017). Η μεταβολή αυτή οφείλεται στην πτώση της παραγωγής σε έργα υποδομών κατά -22,2% (έναντι αύξησης +9,9% το 1^ο εξάμηνο του 2017), ενώ αντίθετα η παραγωγή κτιρίων σημείωσε άνοδο +24,4% (έναντι μείωσης -4,6% το 1^ο εξάμηνο του 2017). Η άνοδος του δείκτη παραγωγής στις κατασκευές κτιρίων αποτυπώνεται και στην ανάκαμψη που εμφανίζει ο όγκος της οικοδομικής δραστηριότητας (+13,2% το 1^ο εξάμηνο του 2018), κυρίως λόγω της αυξημένης κινητικότητας στο χώρο του real estate, του τουρισμού και της παραθεριστικής κατοικίας.

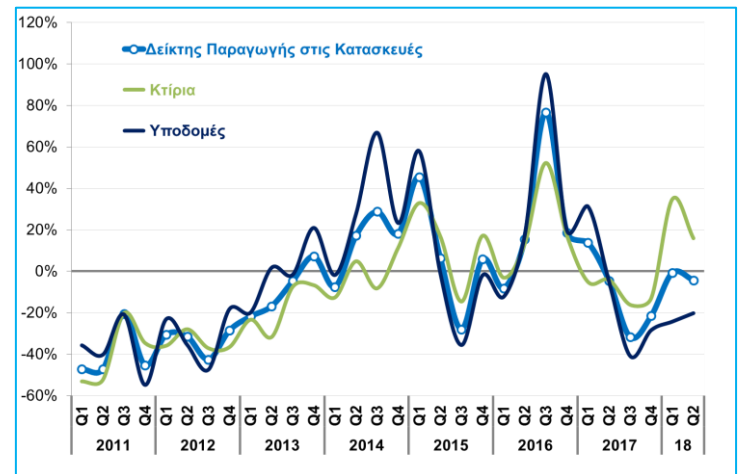
Σημειώνεται, πάντως, ότι οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις κατασκευές εξακολουθούν να

βρίσκονται σε χαμηλό επίπεδο, χωρίς να διαμορφώνουν ακόμα μία σαφή τάση βελτίωσης.

Δ19: Δείκτης όγκου και επιχειρηματικές προσδοκίες στον τομέα των υπηρεσιών
(Eurostat, Β' 3μηνο 2018 και EE-DG ECFIN, Αυγ. 2018)

Δ20: Δείκτης παραγωγής στις κατασκευές
(ΕΛΣΤΑΤ, Β' 3μηνο 2018)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ
€362 δισ.
71% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
€60 δισ.
48% συνόλου*

ΠΩΛΗΣΕΙΣ
€61 δισ.
46% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ
€3,3 δισ.**
42% συνόλου**

ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ
200.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ
€5 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ
€2,2 δισ.
26% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ
€1,1 δισ.
31% συνόλου****

* 17.454 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2016 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
T: +32 (0) 2 662 26 85
E: kdiamantouros@sev.org.gr

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

